

bonitatis, quæ est ratio totius appetibilitatis, & delectabilitatis, possunt apprehendere non delectare. Cumque Deus sit essentialemente ipsa bonitas pura, non potest deitas ipsa sine gaudio uideri ab aliquo. Hæc Thomas.

Dionysius. ¶ Cuius dicta uidentur solidioribus, ac verioribus fundamentis inniti, quam præfacta opinio Scotti. Sed, & scripta Petri, Aegidij, & Richardi confonant Thomæ.

Gandanus. ¶ Henricus autem quodlibet 12. soluens hanc questionem, an Deus facere posse, quod intellectus uideat ipsum clare, per speciem, & tamen voluntas non diligit eum, ait: Quamvis voluntas ad quodunque ordinetur in volendo, liberè uelit illud, alter tamen ordinatur in uolendo finem, & alter in uolendo id, quod est ad finem. Ad finem autem, licet sic ordinetur, ut liberè uelit eum, non tamen sic, ut posse ipsum velle ex libero arbitrio, ut est flexible secundum effectum ad oppositum. Imò sic ordinatur columnudo ad ea, quæ sunt ad finem. Omne namque quod vult ex libero arbitrio, vult per electionem: & quod sic vult, potest liberè uelle, & non uelle. Nemo autem potest aliquid liberè uelle, & non uelle, nisi ex duplice causa. Primo, quia simul uider in ea rationem boni, & mali, ut dum quis intelligit formationem sub ratione delectabilis inordinati. Secundo, quia in eo quod intellectus uideat, ut bonum, uider etiam diminutum, cuius diminutio est defectus bonitatis, & quoddam malum: & tale bonum diminutum, est omnia bona, quod est ad finem. Ideo libero arbitrio potest a voluntate appeti, in quantum bonum: & non appeti, secundum quod malum. Ciquæ in Deo intellecto sub ratione boni, ab intellectu sub ratione, qua prædicta est, non potest appeti fieri nisi ad bonum, & impossibile est quod si appetitus fiat ad malum, quia in ipso est perfecta ratio omnis boni), & voluntas nolit ipsum, imò necesse est, quod uelit ipsum statim, ac diligit, nec ab ipso clare visio aperi potest voluntas. Hæc Henricus. Cuius positio videtur concordare, cum Thomas in re, quamvis, non omnino in verbis. Nam dicit voluntatem, ad finem ultimum libere ferri, Thomas autem naturaliter, & ex necessitate, quod concordatur, si libertas illa conditionem tantum excludat. Sic enim beatitudo in patria Deo gloriose, & sancto libere perficiuntur. Itaq; est tenendum, quod uoluntas naturaliter velit beatitudinem, & ultimum finem, seu bonum in generali, secundum modum in verbis Thomas exponit: & item, quod summo bono sibi clare ostendit, non posse nisi affici, sed mox de necessitate diligere illud, & delectatur in ipso, ac fruictu ipso, si habeat charitatem, mox si impio deitas ostenderetur, tam clare, ille delectando in ea, de sua (ut probabile est) culpa dolere, quod vana, & nula præterire tam superpulcherrima, ac incomparabiliter optimæ deitati, sicut charitatibus, acquireret, nec sola naturali dilectione afficeretur, ad illam. Præterea cum pulchrum, & bonum naturaliter delectat, atque illuc intuentem, obiectum illud bonitatis in mensa, ac pulchritudinis infinita ostentum, & uisum clarè, affectum conspicit, mox prorsus, accenderet, aliceret, absorberet, & vincere, sicut, & supra ex verbis Bonauentura, inductum est: nec

potest non complacere, non delectare, non occupare totaliter intuentem. Et hoc sanctus Bernardus, Bernardus.

Hugo de sancto Victore, & alii magni patres scribent. Imò, vt sanctus ille Bernardus in libro de

consideratione testatus est, aliqui in profundissima Dei misericordia, ita præueniuntur interdum, & rapiuntur in Deum, ut iam quasi sopita arbitrij libertate, non posse non inflammari, & absorberi in illo. sicut etiam, quo ad exercitium actus, quod dammodo, quadam necessitate mouentur a summo illo obiecto ad horam. Vnde & Bonauentura refert le

uidisse fratrem Aegidium, unum de primis sociis, Bonauen.

ac fratris sancti Seraphicique Francisci, tam assidue, ac frequenter rapi, & raptum in Deum, quod uitam angelicam potius, quam humanam inter homines ducere uidebat. verumtamen quidam doctores,

ut Thomas, de Argentina, imaginantur, q; Deus excusus posset se clare ostendere menti impiorum, & damnatorum, sub ratione uulcifentis iustitiae, sicut uideri, & nihilominus odiri ab ea. Ad quod primo

arbitror respondendum, quod non minor est pulchritudo, & amicitias diuina iustitiae in seipso, q; diuinæ, & increatæ sapientie. proper quo si sapientia clare uideri non posset, quin delectaretur, sequitur, quod nec iustitia sine delectatione posset uideri. Deinde casus illæ impossibilis estimatur a multis,

quod feliciter mens creata posset Deum, clare cō spicere sub ratione uulcifentis iustitiae, & non sub ratione bonitatis, ac pietatis immensa. Vnde Henricus,

quodlibet 13. mota hac questione, an Deus possit uideri a beato sub ratione ueri, absque hoc quod uiderit, ab eo sub ratione boni, scilicet pro-

funde, & sapienter responderet: In Deo propter pluralitatem, & distinctiæ nem proprietatum, & attributorum, nulla est distinctionis neque distinctio, nisi secundum rationem, & considerationem intellectus, & secundum rationes beatitudo. Ideo cum diuina natura intellectu beato obiectiu, se repre-

sentat ut unum simplex, sub una ratione simplicissima tantum, uidelicet sub ratione essentiae, que naturaliter est ratio, secundum quam de quaenam re primus conceptus natus est, formari ab intellectu, ita si intellectus apprehendens diuinam naturam sub ratione essentiae sit in sola apprehensione tali, & nequaquam operetur ulterius sua considerationis,

intuitu circa his apprehensionem, nequaquam apprehendet, aut decerneret, aliquam uniuersitatem rationum in illa: quia nec est illa, secundum naturam, nisi uirtuitaliter, & secundum actum considerantis, & distinguunt illas in ipsa essentia, quasi determinantes, & contrahentes eandem, cuiusmodi sunt, uiuere, & intelligere, quæ signantur per modum actus: & uita, ac intelligentia, quæ signantur per modum habitus: sed non est ibi contratio, aut determinatio ex natura rei. In diuina namque natura quantum est ex parte ipsius, non est nisi una singulare simplex sine omnibus rationibus uniuersitatis, sine qua non est determinatio neque contratio. Idecirco in uisione beata non est consideratio intellectus, circa ea, quæ sunt in Deo discursiva, neque est ibi, uia inuestigationis unius rationis post aliam, sed simplex, & una tota simul de necessitate, ergo beatus unicus simpliciter intuitu uider in diuina natura omnes alias rationes simul, & earum pluralitatem, diuersitatem, distinctionem, quæ etiam nullo modo posse uideri, nisi ipsi rationibus simul uisis, ac si secundum rem essent, in diuina natura, sicut ex natura rei offerrent intellectui, & mouent eum ad uidendum eas. Propterea dico non esse

Henricus quod 13.

An beatus uideri posse sub ratione ueritatis & non boni.

An beatus uideri posse sub ratione boni.